

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Valtiosihteeri Kimmo Tiilikainen, TEM 9.6.2020 **Avauspuheenvuoro Toimialojen tiekartat -tulosseminaarissa**

Hyvää huomenta kaikille,

tuskin kukaan olisi osannut arvata, kuinka poikkeuksellisessa ajassa näitä tiekarttojen julkistamisia tehdään.

Jyrki jo viittasikin hallitusohjelman kirjaukseen. Kun noin vuosi ja kaksi viikkoa sitten Säätytalolla neuvoteltiin hallitusohjelmasta, tuota työryhmää veti nykyinen pääministeri Sanna Marin. Itse sain olla keskustelemassa Keskustan edustajana. Tiesimme että tavoite hiilineutraalista Suomesta 2035 on äärimmäisen kunnianhimoinen tavoite, emmekä edes täysin tienneet, miten tavoite on mahdollista saavuttaa. Sitä emme arvanneet, miten merkittävä olisi tuo tavoite toimialakohtaisten tiekarttojen laatimisesta. Tiesimme, että eri toimialat olivat aloittaneet tätä työtä ja halusimme, että työtä tehdään yhteistyössä ja koordinoitusti. Haluamme kiittää kaikkia tiekarttojen laadinnassa mukana olleita.

Ilmastoystävälliset ratkaisut ovat tulevaisuudessa harvoja globaalin kasvun drivereita. Sekä Suomen hallituksen että EU:n talouden jälleenrakennussuunnitelmassa koronakriisin jälkeen tuo ilmastoystävällisyys ja hiilineutraalius on keskeinen tavoite. Se ei siis enää ole talouskasvun rajoite, vaan se on muuttunut rajoitteesta keskeiseksi tavoitteeksi, jota kohti edetään kustannustehokkailla toimilla.

Tiekarttoja ovat valmistelleet lähes kaikki Suomen toimialat - hieman eri tahtiin, mutta kaikkien panos on yhtä arvokas. Ilmastotavoite on sen verran kunnianhimoinen, että kaikki kivet on käännettävä.

Ensimmäisiä tuloksia tiekarttatyöstä julkistettiin teknologiaseminaarissa alkuvuodesta. Toukokuussa toisessa seminaarissa perehdyttiin puhtaasti sähkön tarpeeseen, mikä on tulevaisuudessa ilmiselvää, sekä pohdittiin sektoreiden välistä yhteistyötä ja sen tiivistämistarpeita.

Tiekarttojen perusteella on tullut esille suurten investointien tarve. Päästöjen vähentäminen lähelle nollaa tulee vaatimaan noin 20 miljardin euron investointeja puhtaaseen energiantuotantoon seuraavan 30 vuoden aikana. Se on huima luku. Lisäksi tulevat investoinnit energiaverkkoihin, energiajärjestelmiin ja uudistuviin teollisuusprosesseihin päästöjen vähentämiseksi.

Tiekartat ovat nyt pääasiassa valmistuneet, viimeisiä viimeistellään. Ne toimivat suorana syötteenä ilmasto- ja energiastrategialle, jota työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistellaan sekä monille muille valtion energiapolitiikkaa sivuaville suunnitelmille. Kun näissä strategioissa laadimme suunnitelman saavuttaa EU:n tavoite ja Suomen oma hiilineutraaliustavoite, on tärkeää katsoa, että tämänkin työn hintalappu on kohtuullinen. Korostan kustannustehokkaiden toimien löytämisen tärkeyttä.

Tiekartoissa esille nousseiden toimien pitää muuttua konkreettisiksi investoinneiksi: pelkät suunnitelmat eivät riitä, vaan vasta toimeenpano ratkaisee, kuinka hyvin työssä onnistumme jatkossa. Tietenkin valtiovallan tehtävä on luoda edellytyksiä noille mittaville investoinneille. Tarvitsemme toimia, jotka takaavat yrityksille ennakoitavan investointi- ja sääntely-ympäristön ja myös sujuvan asiointin ja työn teon. Näitä kannustimia ja parannuksia meidän on valtiovallan toimin pystyttävä jatkossakin tekemään.

Otan esille joitakin hallituksen tulevia päätöksiä, jotka edesauttavat hiilineutraaliustiekarttojen toimeenpanoa. Tuo mittava päästöttömän sähkön tarve ja tarve sähköistää toimintoja on avain tiekarttojen toimeenpanossa. Omalta osaltaan hallitus tuota tietä tasoittaa energiaverouudistuksella. Sen merkittävin osa on teollisuuden sähköveron alentaminen EU-minimiin. Tuo työ saa konkreettisemmän muodon tämän vuoden budjettiriihessä ja ensimmäinen vaihe tässä porrastetussa veron alentamisessa otetaan käyttöön ensi vuoden alussa. Myös muita energiaveroon liittyviä hallitusohjelmaan kirjattuja muutoksia aloitetaan ensi vuoden alussa, ja tärkeää on myös, että energiaverotuksen pitkän aikavälin tiekarttaa lähdetään laatimaan näiden ensivaiheen muutosten jälkeen.

Poimin listasta seuraavaksi älykkään sektori-integraation. Energiapolitiikkaa on viime vuosikymmeninä tehty sektori kerrallaan; sähkö, lämmitys, liikenne, kaasu. Hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää sektori-integraatioita, näiden sektorien linkittämistä toisiinsa. Tuota työtä haluamme olla vauhdittamassa ja siinä tarvitsemme teidän kaikkien tukea ja apua. Sektori-integraatio on laajempi kysymys kuin EU:ssa paljon esillä ollut sähkön ja kaasun yhdentyminen tai vetytalous, kuten sitä myös voidaan kutsua. Lämmityksen, jäädytyksen ja liikenteen rooli on aivan yhtä keskeinen. Suomessa haluamme edistää laajaa sektori-integraatiokäsitystä.

Monia tiekarttoja laatineita toimialoja kiinnostaa varmasti myös päästökauppakompensaation jatko. Sen tulevaisuus on auki ja päätöksiä hallituksen on tarkoitus tehdä tämän vuoden budjettiriihessä. Tuen jatko jossain muodossa edellyttää lakimuutosta ja tällä hetkellä valmistelua vaikeuttaa se, että EU:n valtiontukisäännöt ovat vielä osittain auki. Emme siis tiedä kehikkoa, jonka EU luo päästökauppakompensatiolle. Seuraamme sitä tarkasti ja TEM:ssä valmistaudumme erilaisiin mahdollisuuksiin, kun poliittinen päätös tuen mahdollisesta jatkosta on tehty. Tuo esitys päästökauppakompensaation jatkosta tulisi tehdä ensi vuoden aikana. Sääntelyn sujuvoittamisessa haluan korostaa ennakoitavan investointiympäristön merkitystä. Olipa kyse rahoituksen kestävydestä, ympäristölainsäädännöstä, erilaisista verojärjestelmän muutoksista, tekevät yritykset nyt erittäin pitkällä aikajännteellä tarvittavia investointeja vähähiilisyteen. Ennakoitavuutta tarvitaan näiden investointipäätösten varmistamiseksi.

Myöskin paraikaa työn alla oleva ilmastorahasto voi auttaa uusien teknologioiden käyttöönottoa, ennen niiden tuloa laajaan käyttöön. Haluan vielä avata näköalamahdollisuuden, jonka tämä edelläkävijätyö Suomessa luo. Missään muualla maailmassa ei ole tällä syvyydellä laadittu toimialakohtaisia vähähiilisyystiekarttoja. Siitä haluan kiittää. Kun tätä lähdetään toimeenpanemaan, on huomattava, että puhtaiden ratkaisujen kysyntä maailmanlaajuisesti on valtava. Jo nyt puhtaaseen energiantuotantoon investoidaan noin 1000 miljardia dollaria vuodessa. Vielä paljon suurempia investointeja tarvitaan Pariisin sopimuksen täytäntöön panemiseksi. Suomi vie puhtaita ratkaisuja noin 5 miljardin euron edestä joka vuosi. Tämä summa voidaan moninkertaistaa tulevaisuudessa. Tiekartat osoittavat kuinka paljon suomalaistuotteet auttavat ilmastoja. Tuo kädenjälki, se miten omalla osaamisella ja sen viennillä autamme muita vähentämään päästöjä, on merkittävä jälki.

Monet toimialat jatkavat tiekarttatyötä, ja ministeriö haluaa näitä jatkoaskelia olla tukemassa. Toimeenpano ratkaisee, miten onnistumme tässä hiilineutraaliustyössä. Kiitän kaikkia teitä merkittävästä panoksesta. Hieman harmittaa, kuinka vähän julkisuutta tämä tiekarttatyö on tähän mennessä saanut. Julkisuus ei aina takaa asian merkittävyyttä. Uskon, että tulevina vuosina tämän tiekarttatyön merkittävyys valkenee kaikille. Tästä on hyvä jatkaa. Kiitos.